

ŁUKASZ MALINOWSKI

MAŁY PRZEWODNIK PO HISTORII POLSKI

35. W CIENIU JAŁTY

Rozumiem rozżalenie mojej siostry. Powstanie zakończyło się totalną porażką i przyniosło ogrom śmierci. Ja jednak myślę, że żołnierze AK po prostu nie mieli dobrego wyjścia. Jeśliby powstanie nie wybuchło, to Stalin oskarżyłby nas, że nie chcemy walczyć z Niemcami i to jeszcze mocniej osłabiło naszą pozycję w późniejszych negocjacjach pokojowych. A tak nasz zryw przeszedł do historii jako największe antyniemieckie powstanie podczas II wojny światowej, a jego uczestnicy zyskali status legendy! Powróćmy jednak do historii, choć ta była wyjątkowo smutna. Jan opowie wam, w jaki sposób wygrana wojna przyniosła nam kolejną niewolę.

Konferencja Stalina, Churchilla i Roosevelta

Od 1941 roku główny ciężar prowadzenia wojny z Niemcami na europejskich frontach spoczywał na barkach **ZSRR**. To spowodowało, że Zachód ulegał Stalinowi i był gotów nas poświęcić, byle tylko utrzymać antyhitlerowski sojusz. Już w 1943 roku, na **konferencji wielkiej trójki** (**Stalin** – przywódca ZSRR, **Churchill** – premier

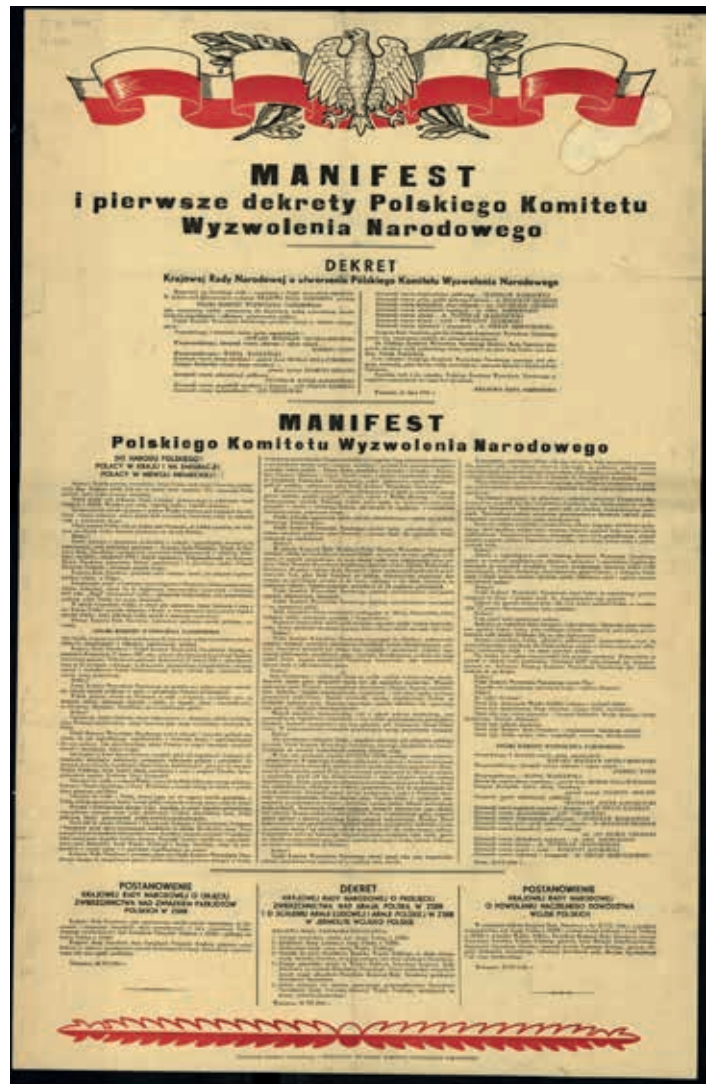

Wielka trójka na konferencji jałtańskiej, od lewej osoby siedzące: Churchill, Roosevelt i Stalin. Fot. Wikimedia Commons

Wielkiej Brytanii, **Roosevelt** – prezydent USA) w Teheranie ustalono, że powojenny los Polski rozstrzygną między sobą przywódcy innych państw. Potajemnie uzgodniono kształt granic przyszłej Polski, godząc się na propozycje ZSRR.

Polski Komitet Wyzwolenia Narodowego

Stalin od dawna przygotowywał się do przejęcia władzy w naszym kraju, wspierając polskich komunistów z **Polskiej Partii Robotniczej** (utworzonej w 1942 roku). Od 1943 roku w obrębie Armii Czerwonej działało lojalne wobec Rosji **Wojsko Polskie** pod dowództwem **Zygmunta Berlinga**, które szybko stało się zbrojną ręką polskich **komunistów**. W 1944 roku w Moskwie powołano **Polski Komitet Wyzwolenia Narodowego**, czyli konkurencyjny organ władzy dla polskiego rządu na emigracji. Pod koniec roku działający w Lublinie PKWN przekształcił się w **Rząd Tymczasowy RP** (zwany także „**rządem lubelskim**”). Po upadku powstania warszawskiego i kolejnej ofensywie Armii Czerwonej nasz kraj znalazł się pod kontrolą Rosji, co zachodnie kraje po prostu zaakceptowały. Komuniści przejmowali władzę, walcząc równocześnie z podziemiem niepodległościowym. W styczniu 1945 roku **generał Okulicki** zdecydował się rozwiązać Armię Krajową, nie mając w zasadzie wyjścia, wobec rozstrzygnięć międzynarodowych. Ci, którzy nie posłuchali rozkazu i chcieli walczyć z nowym okupantem, zaczęli wycofywać się do lasów.

Plakat Manifestu PKWN. Fot. Wikimedia Commons, licencja public domain

Konferencja w Jałcie

Na początku 1945 roku stało się już jasne, że Niemcy przegrają wojnę. Zwycięska wielka trójka (Churchill – Roosevelt – Stalin) ponownie spotkała się na konferencji, tym razem w Jałcie, aby wspólnie ustalić układ sił w nowym, powojennym świecie. Dyskutowano między innymi o przyszłości Polski, co warto podkreślić, bez udziału samych Polaków, a nawet bez ich wiedzy. To inni mieli zdecydować o naszym losie, mimo iż polscy żołnierze przelewali krew walcząc u boku aliantów. Broniliśmy angielskich przestworzy, szpiegowaliśmy Niemców i pomogliśmy złamać szyfr Enigmy (to niemiecka maszyna szyfrująca, którą posługiwał się niemiecki wywiad). Armia Andersa okrywała się bitewną chwałą na różnych frontach. Nasi żołnierze walczyli na afrykańskich piaskach, a w 1944 roku wstawili się w bitwie pod Monte Cassino,

w której to ich szturm zdecydował o zwycięstwie aliantów. Polityka okazała się jednak brutalna. Alianci nie mieli zamiaru z naszego powodu doprowadzić do kolejnej wojny światowej, tym razem ze ZSRR. Poszli więc na ustępstwa, sprzedając naszą wolność za własne bezpieczeństwo.

W Jałcie przesądzono, że wschodnia granica Polski będzie przebiegać po tak zwanej „**linii Curzona**”. Traciliśmy więc ogromny obszar polskich kresów, a także ważne miasta takie jak **Lwów** i **Wilno**. W ramach rekompensaty kosztem Niemiec mieliśmy otrzymać ziemie na wschód od Odry i Nysy Łużyckiej, a więc Pomorze Zachodnie, Górny i Dolny Śląsk oraz Prusy Wschodnie. Ważniejsze od kształtu terytorialnego Polski było jednak to, że w Jałcie nieformalnie zgodzono się, aby nasz kraj dostał się w strefę wpływów ZSRR. Nie było już szans, aby władzę w kraju, chociaż częściową, objął legalny polski rząd w Londynie. Naszą nową „ludową” ojczyznę mieli organizować komuniści na usługach Związku Radzieckiego.

Kapitulacja Rzeszy

W maju 1945 roku III Rzesza skapitulowała i druga wojna światowa dobiegła końca. Polska, mimo walki po zwycięskiej stronie konfliktu, okazała się jednym z największych przegranych. Zginęły miliony naszych obywateli, cały kraj został zniszczony i ograbiony, straciliśmy znaczą część naszych ziem, a przede wszystkim odebrano nam szansę odtworzenia prawdziwie niepodległego państwa.

Polski Komitet Wyzwolenia Narodowego – rząd tymczasowy Polski działający od 1944 roku, został powołany w Moskwie z udziałem polskich komunistów. Był podstawą przejęcia władzy w Polsce po wojnie i wprowadzenia kurateli ZSRR.

Konferencja jałtańska – znana jako konferencja krymska, w której wzięli udział przedstawiciele wielkiej trójki: Stalin z ZSRR, Churchill z Wielkiej Brytanii oraz Roosevelt z USA. Miało to miejsce w listopadzie 1945 roku. Ustalono, że ZSRR otrzyma zwierzchnictwo nad Polską i jedną trzecią Niemiec, Polska utraciła Kresy Wschodnie, otrzymała Ziemię Lubuską, Pomorze Zachodnie oraz Śląsk.

CZY WIESZ, ŻE...

- Symbolem naszej porażki stała się parada zwycięzców w Londynie zorganizowana po zakończeniu wojny. Zabrakło na niej polskich oddziałów, które nie zostały zaproszone, aby nie drażnić Stalina.

DAWNIEJ TO BYŁO

SENAT
RZECZYPOSPOLITEJ
POLSKIEJ

Stowarzyszenie
„Wspólnota Polska”

CENTRUM DOSKONALENIA
NAUCZYCIELI
EDUKACJONALNO-ROZWOJOWY POLSKA

MUZEUM
POCZĄTKÓW
PAŃSTWA
POLSKIEGO
W GNIEZNE